

LÜHKOLT

Uus päävanõp

Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo vahtsõnõ päävanõp 21. jaanuarist om Illar Laanetu. Päävanõpa telefoninumõr 7964635 vai 5239697, e-post: candelaket@hotmail.ee. Vanõbidõ Kogo kirotaja Õie Sarv (tel. 56252788, oie@sarv.ee). Päävanõp valitas õga poolõ aastaga takast vahtsõnõ. Senise peavanema Jüri Vaidla sõnutsi on õige, kui Vanemate Kogu peavanem vahetub iga poole aasta tagant, nagu reglement ette näebki. «See on rakend, kus hobuseid vahetatakse perioodiliselt,» märkis Vaidla. «Minu enda peaulesandeks mõõdunud poolaastal on olnud Kongressi otsuste elluviimine: põhiliselt, et üle Eesti saaksid inimesed viisad ja kompensatsioonid — see on käivitunud. Nüüd on järgmise Kongressi otsustest vaja ellu viia Seto instituudi käivitamine.» (SM)

Kirmas jõuab plaadile

1. märtsil esilteb Seto lauluselts Siidisõsarõ Tallinnas Salmes Kultuurikeskuses uut «Kirmasõ» laserplaati. «Selle plaadiga me jäädvustasime eheda kirmasõ meeoleolu,» märkis Siidisõsarõ liige Valli Karp. «Tulge kõik kokku ja peame ka pealinnas maha ühe korraliku kirmasõ. Ja et see kumu kaua kõrvus kumiseks, on võimalik see elamus plaadi näol omale kotti pista!» Pidud algab kell 16 ning kestab mitu tundi õhtuni. Korraldajate teatel on kohale lüganud tulla ka linnasakad ja prominendid. (SM)

Pillimehed ja käsitöölised saavad kutsetunnistuse

Tulevikus saavad pärimuskultuuri kandjates muusikud ning käsitöö tegijad endale kutsetunnistust taotleda — hetkel käib kutsestandardite väljatöötamine, mis lubaksid hinnata taotleja oskusi ning teadmisi. Pärimuskultuuri kutsestandardi reeglistikku arutatakse juba eelmisest sügisest peale. Selle alusel saavad kutsetunnistust näiteks taotleda rahvamuusikud, pillimehed, käsitöötajad, folkloorirühmade juhid. Üks eesmärk on, et pärimuskultuuri spetsialist toetab oma tegevusega vaimse ja materiaalse kultuuripärandi säilimist ja järjepidevust. Setomaal ja mujal on mitmeid pärimuskultuuri kandjaid ja omandajaid, kes võiksid sellist tunnistust endale taotleda ning nad saaksid oma ala kutsemeistri tunnistuse. Tunnistus on dokument, mis tõendab selle omaniku vastavust kokkulepitud nõuetele. Kutse omistamisesse ning tunnistusse väljastamisse on kaasatud ka tööandjad. Kutseeksamid on leidnud oma koha haridussüsteemis, mis aitab kaasa elukestva õppe rakendamisele. Kutsete süsteemi arendamine algas riigi tellimisel aastal 1998. Alates 2001. aastast korraldab kutsete süsteemi edasiarendamist Kutse kvalifikatsiooni Sihtasutus ehk Kutsekoda. Eestis on vastu võetud ka Kutseeadus, mis on õiguslikuks aluseks kutsete süsteemi arendamisel ja rakendamisel. (SM)

TAARKA HAUAL: Soome kirikupea külastas terve päeva jooksul Iisaks Obinitza olulisematele kohtadele ka Saatse kirikut ja Värska muuseumi. Foto Margus Kivi

Soomõ ja Eesi õigõusu kerigu pikk sõprusõ aolugu

Ülepreestre Mattias Palli

Katõ hõimuraha — suumlaisi ja eestlāisi jaos om õigõusu kerk nii suurusõlt ku' aoluulitsõlt töösõst olulitsõst kerkost. Mõlõba kerigu luuh om pall'õ õtesagamaist ja kerkidõ suhtõ' omma' olnud' näide iseseisvumisõst pääle kimmä'.

Suur jago Soomõ õigõusuinõmistõst omma' kar' alasõ'. Ao joosul om piire liigtõ edesitagas, suur jago Kar' alast jäi Novgorodi vürstiriigi ja perästpoolõ Vinne riigi võimu ala. Tähtsä' kotosõ' olli' Valamo ja Konevitsa kloostri. Peräst jäi pala õigõusu maid Soomõ suurvürsti ja iltappa Soomõ Vabariigi sisse.

Liinu tull elämä ku' vinne juuriga' inõmisi, kinkõst mõnõst sai peräst ruutslasõ' ja suumlasõ'. Soomõ luterliku taloraha siä' olõ-õs usuael-damist nii ku' Eestih. Kar' ala ja setokõisi elo' omma' olnu' hüä pall'õ õtesagamatsõ'.

Kuagi' kerk sai peräst maiõ iseseisvumist Vinne Kerigu pühält Sinodilt piirat umavalt-

pagulasõna. Sis ku' Kar' ala Nõukogodõ väki puult ar' võõdõti, sis lätsi' tuhandõ' kar' alasõ' muialõ Suumõ elämä ja sulli' sääil ajoosul tuu rahva sisse, a uskminõ jäi näil umma-muudu.

Sakõ läbik' auminõ

Herman Aav oll sääil pääpiiskop 1961. aastagani. Teno toolõ, õt kerkidõ saatusõ' olli' õtesagamatsõ' ja õt eestläne oll Soomõh pääpiiskop ja õt olti ütidsõ' hõimuvele', sis olli' ku' kerkidõ läbik' auminõ sakõ. Sagõhõhe k' auti õts-tõõsõl küläh ja tetti kuuhtüüd mitund muudu. Piiskopi' sagõhõhe arodi' umavaiõhõl ja 1930 võtt tuust arotamisõst osa ku' Läti metropoliit Augustins.

Katõ kerigu saatusõ' lätsi' 1940-ndäl aastagal muidogi' eis' teid müüdä: Eesti Apostliku Õigõusu Kerik (EAÖK) asõndõdi Eesti Moskva Patriarhaadi piiskopkunnaga' ja kerik sai tunda' nõukogodõ võimu survõt ja tagakiusamist. Autonuumnõ EAÖK jäi alalõ

Perestroika-aol, ku' usu-elo hilläkeiste vabast sai, lätsi' ku' eesti ja soomõ õigõusuinõmistõ suhtõ' eläväbäst

Ka Soomõ Õigõusu Kerikot proomiti peräst sõta Moskavalõ alluta', a teno pääpiiskop Hermanilõ ja tõisi keriguinõmistõ kindlalõ vastusaisulõ jäi tuu tegemälä'. 1958 tunnust Moskva Patriarhaat kogoni Soomõ Õigõusu Kerigu autonoomsõt staatust. Pagulusõh, kõgõ rohkõba Rootsih elävä' eestlāisist õigõusuinõmistõ' käve' suumlaisiga' pall'õ läbi ja aastaküm-nit om k' aut õtehkuuh Stockholm keriguinõmistõ. Perestroika-aol, ku' usu-elo hilläkeiste vabast sai, lätsi' ku' eesti ja soomõ õigõusuinõmistõ suhtõ' parebast ja eläväbäst. Edimält olli' nuu' aamõtligh

Moskva Patriarhaadi Eesti piiskopkonna ja Soomõ Õigõusu Kerigu suhtidõ raamõ siseh.

Pia naksi' eesti vele' kaema soomõ ummi poolõ ku' autonoomia taastamisõl eeskuju ja tukõ otsma. Ao joosul saigi' Soomõ kerigupää — pääpiiskop Johannes — päämät-ses EAÖK autonoomia taastamisõ abimehes ja toetajas.

Avidi' pall'õ

Nii inne autonoomia taastehtämist Oikumeenilitsõ Patriarhaadi puult 1996. aastagal ku ka' peräst setä käve' vaimuligu' ja kogodusõ' õts-tõõsõl küläh ja Soomõst tull pall'õ keriguasju ja usuraamatit. Autonoomia vahtsõl luu-misõl nimetedi Eesti Apostliku Õigõusu Kerigu metropoliidi asõmikus pääpiiskop Johannes ja päävikaaris soomõ preestri Heikki Huttunen. Nuil aastagil soomõ õigõusuinõmistõ' avidi' väiga pall'õ Eesti kerikit nii ainõlitsõ ku ka' vaimulitsõ poolõ päält ja avidi' ku' struktuuri vahtsõt

luvva'. Niisamata oll Soomõ poolõl ku' nuid, kiä' olõ-õs tuu puult, õt Eesti asjuga' tegeldäs ja pei' olulitsõst suhtit Vinne-Kar' alaga'. Jahhest lätsi' Soomõ kerigu suhtõ' Moskva' peräst tuud, ku' pääpiiskop Johannes nakas hoolsõmma Eesti õigõusu iist. 1999 valti Eesti Apostliku Õigõusu Kerigu metropoliidis Nazianzuse abipiiskop Stefanus. Tuust aast pääle om Eesti kerigustruktuure õlesehtämist tett edesi rohkõba uma jøvuga' ja muialt saad abi jäänü' veidebäst. A Soomõ õigõusuinõmistõga läbik' auminõ om jäänü' niisamata tähtsäst.

Väiga pall'õ om isiklikkõ kontaktõ ja nii mõnõlgi' Eesti Apostliku Õigõusu Kerigu kogodusõl om sõpruskogodus Soomõh. Põh' anaabri' tei' 1996.a. Eesti õigõusu sõprusühingu (VYS) läbi minkõ saias api ja k' audas küläh ja tutvõdõdas Eesti kerkoh toimuvat ja tä om kõrraldanu' jo' mitu aastakka seminaarõ Eesti märterpiiskop Platoni elost ja tegevusõst ja niisamata eestikiilsit jumalateenstüisi Helsingih.

Kar' ala ja terve Soomõ pääpiiskop Leo küläsk' auk om tähtsä kotos katõ sõsarkerigu sõprusõh ja kuuhtüüh. ■